

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből, Pénteken Junius' 14 - dik napján, 1816 - dik esztendőben.

Nagy Britannia.

Parlamentomi tanátskozások. — Folytatása az *Idegen - billre* nézve az alsó házban Május' 20 - dikán előfordult beszédeknek: —

Brougham így felelt az *Addington*' beszédjére, melly a' közelébb kijött Magyar Kurirban talaltatik: — „Noha én ezen *Billnek* védelmező pátronusát (mert valósággal így nevezhetem a' nemesurat legjobban) leg nagyobb figyelmetességgel halgatám: tsak ugyan most sem tudom én jobban, mint azelőtt, hogy miért kellessék nekünk a' kérdésben lévő tárgyra nézve eltávozni országunknak sarkalatos törvényeitől. A' tisztelt nemes úr azt is mondá, hogy e' nem újítás, minthogy már ez előtt két esztendővel is állott-fenn egy ilyen Bill. De két esztendei példa azonközben nem elég mentség, még abban az esetben sem, ha az idők' környülállásai oly nagyon nem különböznenek is egymástól, mint különböznek. Most nem legmélyebb békességünk van-é? Akkor nem fenyegetődzött-é eleven lángal való kiütéssel a' hadakozás? Nem minden nap hallottuk-é akkor ezt a' panaszt, hogy a' kétség' gyanú' és veszedelmek' idejére jutottunk légyen? 's hogy egy ellenséges ármáda a' síkra kiállva várja annak a' rettenetes vezérnek intését, a' ki most fogságban (Sz. Helenán) ül. A' kiazt

mondja, hogy az az idő 's a' mostani tsak egy, és ezt véllünk is elhíttetni akarja, e' bé akarja kötni a' mi szemeinket. Hanem, azt mondá a' nemes úr *Puffendorff* szerént hogy, a' mi szelid eszközökkel való élésünk, határok közzé szorintja a' Korona, hatalmát. *Puffendorff! Puffendorff!* Ennek a' névnek méltóságát, melly előtt most a' mi Mintsteri padon ülőink fejet hajtanak, más időben sokkal nagyobb jussal emlegethettük volna, akkor tudni illik, mikor Anglia a' maga nevét és characterjét megmotskolván, egy békességes népre kegyetlenül reá ütött, és azt a' maga hajós seregétől megfosztotta, (halljuk! halljuk!). A' Nemzetek' törvényeire nézve nem bír e' szerént *Puffendorff* semmi méltósággal: de bír ám a' mi országunk' törvényeire nézve, pedig tsak annyit ért hozzá, mint némely olyan nemes úr, mint az a' ki amott vélem szembe a' tulsó padon ül, vagy pedig a' mennyit a' *Talmudhoz* és a' *Lévi*' törvényeihez (vagy úgynevezett nemzeti tisztjéhez). A' nemes úr *Puffendorffal* áll elő a' mi törvényeinknek megmagyarázására. Mi ellenben (itt az innenső padon) fére teszünk *Puffendorffot*, 's népünknek törvényeitől kérdünk tanátsot; mi a' *Habeas Corpus*' aktáját, vagy a' *Magna Chartát* nyitjuk-meg, 's ebben a' 30-ik Részt felkeresvén ezeket olvassuk belőlle: Minden idegen országbéli Vásáros Uraknak megengedtetik,

hogy hozzánk kiszálljanak, nállunk tartózkodjanak, foglalatosságaikhoz lássanak, 's más versben is ismét ide jöhessenek, mind addig, míg ez nékiek közönséges módon meg nem fog tiltatni (halljuk!). En ezen házat nem akarom hosszas vizsgálódások által fárasztatni, melyre nézve csak azt mondom, hogy kétségbehozhatatlan dolog az, hogy az idegenekre 's honnyiakta nézve éppen azon törvények vagynak irattatva, 's az ő köztök talátható egész külömbözés, nem egygyébben, hanem csak tulajdonnak szerzésében 's jószágnak vásárlásában áll, a' személyes szabadságra 's bátorságra ellenben telyességgel ki nem terjed. Azt mondja a' nemes úr, hogy a' megérkező idegenről csak egy *Certificatum* kívántatik, 's néki azonnal megengedtetik az Angliában való élés: de hiszem már ez külömben is megengedtetve van néki a' mi sarkalatos törvényeink által. Mikor már itt van is az idegen, ezen Billnek ereje szerint még ekkor is, nem minden napon, minden helyen, minden órában, sőt az ágyában 's házában is, nem megfogattathatik, ha egy despota Minister avagy idegen Követ akarja, 's nem elhurtzoltathatik-é? Ezek az idegenek talám valami olyan testből állanak, hogy az e'félével nem gondolnak? Avvagy lágymelegséggel nézik-é más Hatalmásságok azt, hogy nállunk e'képpen bánnak az ő alattvalóikkal? Vagy nem hasonlóval fizetnek-é kereskedőinknek 's egésségek' erősítése végett hozzájuk menő utazóinknak? Kevélységünknek legszebb tárgya ez, hogy a' mikor más némely Státusokban semmi személyes és gondolkodásbéli bátorság nintsen, akkor Angliának mindenekre, a' felsőbbekre nézve úgy, mint az alacsonyabbakra, a' leggazdagabbakra nézve mint a' szegényebbekre, 's azokra nézve, kiknek az udvarnál barátjaik találatnak, éppen úgy, mint a' kiknek ott semmi barátjok sints, törvénye van, 's ez a' törvény; minnyájokra nézve egyenlően kiszolgáltattatik. Angliának partjai minden üldöztetett em-

berek' menedékhelyei valának. És mi ok-ra nézve futottak ezek mind ide, 's nem másuva? azért, hogy Angliában a' törvény parantsol, és az idegennek úgy kiszolgáltatja az igasságot, mint a' hazafinak. Azt mondják, kik a' nemes úrral tartanak, hogy az idegen, *protestátziót* adhat - bé a' Titkos Tanátsboz: de mely keveset használ ez a' protestálás akkor, mikor egy Státustitoknokminister e'képen szoll: *En így akarom, így parantsolom!* — „Ez a' protestálás csak egy ravasz álortza; jobb lenne egészszen kihagyni, hogy a' *Billnek* gyűlölséges volta annál jobban szembe tűnhetne. A' mi pedig magát azt a' principiumot illeti, hogy nekünk a' nállunk lévő sok idegenekre, önnön bátorságunk végett vigyázni szükséges legyen, már ez, mi hozzánk éppen méltatlan, 's hatalmunkat mindeneknek szeméi előtt megalatsonyítja. En azt tartom ezen *Billről*, hogy ezt egyáltalában vissza kell vetni. Szegezze ellene ennek magát minden ember, a' ki az igasságot és Constitútziót — a' ki őseink törvényeit és szabadságát, szereti, 's a' kinek kedves az a' ditsósság, mellyel a' mi hazánk minden népek felett bír.“

Minister Lord *Castlereagh*: — „Ennek a' *Billnek* célja, úgy mond, nem az, hogy valakinek jusát megsértse, 's annyival is kevesebbé, hogy az elnyomás, személyes indúlatosság, 's boszszúállás' palástjául szolgáljon: hanem csak az, hogy törvényeinknek segítségére legyen, az újításoktól védelmezze, 's általjában, hogy a' jövőendő veszedelemnek lehetséges voltát még böltsőjében megfojtsa. Azok a' principiumok ugyan is, mellyek az 1793-ik esztendőben egész Európát össze zuzták rázták, még sem az Európai szárazon sem Nagy Britanniában ki nem haltak: mi tehát az előre való vigyázásnak eszközeit, mint haszontalanságokat, fére nem tehetjük. Vagy jobban tselekednénk talám némelyek szerint, ha mind azoknak a' kétségbeesett lelkeknek, a' kik *Bouaparte* mellé, az ő

viszszatérésekor öszszesereglettek vala, és mind azoknak a' futóknak, a' kik most Fr. országot oda hagyták, a' mi hazánkba való bėjövetelt minden tekintet nélkül megen-gednők (halljuk!). Ha nem így van a' do-log, szükség a' Bétöltető Hatalomra biz-nunk, hogy tegyen hasznos különbséget a' személyek között. Éz a' Bill, név sze-rént és egyenesen a' Frantziák ellen van intéztetve: a' több külső Hatalmasságoknak hasonlóval való fizetéseiteől (repressalien) telyességgel nem félh-tünk, minthogy ők ezen tekintetben véllünk egészszen megegy-gyezőleg gondolkodnak. Egy oly időben, mikor az is szükségesnek lenni ítéltetik, hogy más idegen batárokon is bátorságnak fenntartására való eszközökről gondoskod-junk, el kellene - é a' belső bátorságra va-ló figyelmezést mellőznünk? Akármely bá-torságos legyen is a' mi állapotunk, sze-rentsénkel ne bizzuk - el magunkat. Ez a' *Bill* egy ártatlan paizsa hazánkknak a' vesze-delem ellen, 's ennek megerőssítése által meg fogja mutatni a' Parlamentum, hogy nem érzéketlen a' hazát illető veszedelmek eránt."

Horner: — „A' Nemes Lord nemes vetélkedést látszik kezdeni, az Orosz biro-dalommal és Spanyol országgal; tsak az a' kérdés, hogy valyon a' Parlamentum meg-engedi - é, hogy ártatlan embereket *Sibe-riába*, 's mint *Ferdinandus*, *Ceuta* vá-rába (Afrikába) küldjön? (halljuk! hall-juk!). Az ő Anglia' politikáját illető szép mondásai éppen olyan kevés fontossággal bírnak, mint minden egyebek, a' miket ő a' Bétsi híres *Congressuson* mondott és tse-lekedett. Úgy látszik, hogy most tsak egy politika uralkodik az egész világon, tudni-illik, az országoknak nagyobb és kisebb felosztásában való vetélkedés, és az, hogy bizonyos népekre bizonyos *Legitimus* Feje-delmek reájok taszittassanak."

Wynn: — „Ez előtt kevélynek tar-totta Anglia magát azért, hogy a' lántzok még a' rabszolgának lábairól is azonnal le-

pattantak, mihelyest ő ezekkel annak föld-jére kilépett. Fájdalom! elenyésztek már ezek a' szép idők, 's a' béáruulásnak, *in-quisitionnak*, a' hozzájárulhatatlan rejték-hellyeknek, 's a' titkos vádolók által el-árultatott szerentsétleneknek éjjeli vagy titkos módon való elküldtetése, ma mind olyan dolgok, mellyek ama kék strimfli-kötös Nemes Lordnak 's az ő követőinek kedvesek, 's a' t."

Az ellenkező részen lévőők azonközben tsakugyan mind ezek által a' heves beszé-dek által sem mehettek annyira, hogy a' Ministeri részt elnyombatták volna. Utol-jára is ezek győzedelmeskedtek; a' Minis-terek' jóvallásának 148 vokok fogták párt-ját; az ellenkezők pedig tsak 48-tzau mú-tatták - ki magokat.

Egygyik előbbeni ülésben arról hoz-ván *Brougham* az alsó ház' eleibe egy pro-jektumot, hogy a' nyomtatásbéli szabadsá-got jó leszen, az eddig valónál, ha lehet, még jobban is megfundálni, ezen jóval-lását ilyen beszéd által támogadta: —

„En, úgymond, megmutatná... bizonánam, hogy a' mi törvényeinknek a' nyomtatást il-lető szabadságra nézve, nemtsak hogy jobbít-ásra van szükségek, hanem, hogy azén jóvallá-sainnak, mellyeket ezen tárgyra nézve tenni akarok, még egyéb hasznok is leszen. Mind ez ideig úgy ítétek ezen ház' tagjai, hogy sok disputatzióik által mindent meg-tettek, ha a' nyomtatásbéli szabadságról an-nyit mondtak, hogy ez is a' mi Consti-tútzióink' származásának úgy mondatott tisz-ta századjából veszi eredetét, meg nem fön-tolván azt, hogy az a' század, mellyet ők magasztalnak, valójában nem egyéb, hanem vadság' és elnyomás' századja volt. A' mi fennálló törvényeink szerént még tsak azt sem határozhatjuk-meg, hogy mi légyen szoros értelemben egy *pasquillus* (libellus). Ha a' 3-dik *Eduardus'* Statutumát mustrá-nak felveszszük és azt nevezzük *pasquillus-nak*, a' mi által egy Fejedelemnek *charac-tere* érdekeltetik, így még egy más új ha-

tározása kell, t. i. hogy hát a' mitsoda, a' mi által egy Fejedelemnek characterere érdekeltetik? és hogy továbbá miben álljon annak a' megbántásnak valóságos tulajdonsága, a' mellyet az Országlószék' veszedelmes megtámadtatásának nevezünk? Már csak ez a' kifejezés is: *megbántás*, nagyon meghatározhatatlan. Továbbá a' törvénytevés folyamata is felettebb hibás az e'féle megbántásokra nézve. Ha valaki példának okáért mint *pasquillans* elvádoltatik: a' törvényszékek nem kérdezik, hogy valyon az ő motskolódó irásának foglalatja igazság-é vagy hazugság; csak az a' kérdés forog fenn, hogy megbántó-é? holott, ha szintén tekintet van még a' pasquillánsnak megítélésében arra is, hogy mitsoda indító okok által vezéreltetett, e' mellet tsakugyan az is érdemelne valami tekintetet, hogy igazság-é az ő motskolódó irásának foglalatja, vagy költemény, nem azért, hogy ez a' környülállás őtet ártatlanná tegye, mint-hogy az, a' ki mást gonosz célzással bánt, minden esetben vétke, hanem csak azért, hogy kívánságos dolog az, hogy annak az embernek vétke, a' ki valakiről valami olyan hazugságot tiszta célzással erőssített, mellyel valakinek characterét érdekelte, nem olyan nagy, mint különben volna, 's több e'félék. "

Minekutánna az Orátor sok e'féle indító okokat előhordott volna, megnyerte célzását, vagy kívánságát; az az, megengedett nekí, hogy egy Billt (projektumot, jóvallást) terjeszthessen a' Parlament' eleibe megvizsgáltatás végett, a' nyomtatásbéli szabadságnak jobb megfundáltatására 's szélesebb kiterjesztésére nézve.

Május' 23-dikán azt jóvallotta Romilly nevű tag az alsó házban, hogy kérni kell a' Régens Princzet, hogy terjesztése ezen ház' eleibe azokat a' levelezéseket, mellyeket az ő Kir. Hertzegség' Ministeriuma, a' Frantzia Országlószékekkel, a' Protestánsoknak Déli Frantzia országban történt

üldöztetéssekre nézve folytatott volt. Ezen jóvallást minden voksolás nélkül vissza vetette a' Parlamentm. Lord Castlereagh egy hosszú és fontos beszédet tartott ennek alkalmazosságával, melyben egyenesen kinyilatkoztatta: — „Hogy Angliának telyességgel semmi jussa nintsen arra, hogy magát Frantzia országnak belső dolgaiba avassa. Egyéberánt eléggé is megmútatták már a' Ministerek azt, hogy melly utálatos dolognak tartották 's tartsák ők a' Déli Fr. országban előfordult történeteket, noha más felől azt sem halgathatják el, hogy ezek a' történetek felettebb nagyitva és nem igaz mivóltok szerént adattattak elő. Beszédjét a' Bourbonok mellet való apologián (mentésén 's ditsérésén: végezte a' Minister, így fejezvé - ki magát: — „Én Angliára nézve semmi szerentsét nem látok a' békeségen kívül; a' békességhez pedig semmi reménségem nintsen egyébben, hanem csak a' Frantzia országban most fennálló Országlóháznak megtartatásában: mivelhogy lehetetlen dolog az, hogy, ha e' megbukna, valamely más olyan foglalhatná el a' helyét, a' melly oly nagyon kívánná a' békességet, mint ez.“

York varosa is intézvén Princz Coburghoz és a' feleségéhez az ő házasságokra nézve egy szerentséltető irást, ilyen megjegyzést érdemlő kifejezések fordulnak benne elő: — „Sem hajós seregek, sem armádák, sem az idegen Hatalmasságokkal való Szövetségek, sem az Udvari testőröknek seregeik, nem tehetik annak az Országlószéknek uralkodását tartóssá, mellyet a' nemzet nem szeret.“

A' Generális Wilson' fia Párisból nem rég' haza érkezett Londonba. Az apját a' fogházban hagyta, 's azt beszéli, hogy a' Fran. Országlószék ezt meg kínálta, a' még hátralévő fogságbéli büntetésnek a' kegyelem' útján való elengedéssel, de nem fogadta el az apja; a' ki inkább akarja az egész három hónapi fogságot kitölteni.

Londonban nem régen a' Királynénál igen fényes udvarlás lévén az odamenő uraságoknak kotsisaik között nevezetes láрма történt, mivelhogy Gen. *Burgoyne* is az Udhoz menvén a' kotsisa a' több uraságok' hintóinak sorába bé akart hajtani. A' *Warburtonne* inasa, kinek a' nevezett Generális' kotsisa éppen eleibe vágott, ezzel rútul kezdett bánni, 's a' pajtásai is segítségére jöven, annyira ment a' dolog, hogy már ütni is kezdették volt a' Generálist, míg a' Politziai tisztek 's a' Királyi testőröknek egy tsoportja oda érkezhettek. Legnevezetesebb ezen dologban az, hogy már 1500-ra telt volt a' verekedésre öszszesereglett inasok és kotsisok száma.

A' némely Grófságokban kiütött támadások tsendesedni kezdetek a' katonaság' megjelenése után: hanem, mint a' *Londoni* levelek megjegyzik, fájlalni lehet, hogy vérnek kellett miatta ki omlani, minthogy a' *Littleportbeli* támadók olyan vakmerő bátrak voltak, hogy az ellenek küldetett fegyveres tsoportra reá tüzeltek, melly után a' katonaság is parantsolatot kapván a' tűzadásra, vagy ketten a' támadók' közzül el estek, 's a' többek szélyel futottak: de nem telt több belé 24 óránál, hogy valami százan öszsze fogdestattak, 's fogságra vitettek.

A' maga fabrikáiról híres *Manchester* városa mellett is néhány ezer, legalatsonyabb sorsú emberek öszszegyülekeztek volt, hanem már ezek ellen is kiállott a' síkra egy lovas tsoport.

Átaljában szollván, *Angliában* most munka' dolgában igen nagy fogyatkozás uralkodik, a' melly miatt a' fábrikusok 's egyéb kézmivesek, munkás embereik közzül sokat elbotsátani kénytelenítettnek, melly miatt a' munkanélkül lévő kóborlók megsokasodván, öszsze tsoportoznak 's így vetemednek erre a' sok veszedelmes lármázásra. A' közönséges levelek szerént csak a' *Walverhamtoni* vasbányákból 700 munkások botsátattak-el kevés idő alatt, kik vagy az

Amérikába való kivándorlásra határozták magokat, vagy pedig kóborlókká lettek. Irják, hogy azoknak a' hadi hajókról elbotsátatott kenyérnélkül lévő hajós legényeknek számát is 5000-re lehet tenni, a' kik *Amérikába* vettek magokat kenyérkeresés végett.

Frantzia Ország.

Melly nagy vigyázással legyenek most ezen országban az előljárók a' revolúziós gondolkodású emberekre, megtettik egy Kerülőírásból, a' melly ezen napokban minden Prefektusokhoz és Polgármesterekhez megküldetett, 's a' melyben egyebek között ezek a' kifejezések is előfordúlnak: — „Uraságtok, úgy mond, azonnal megismerhetik, hogy ez vagy amaz ember a' Státus' ellensége legyen-e, ha látják, példánakokáért: hogy a' közönséges szerentsétlenségnek 's az Országlószék' bajoskodásainak, mellyek az utóbbi árulásnak következései, örvend; hogy a' polgárokat beszédje és hitegetései által arra venni iparkodik, hogy az adót ne fizessék-meg, az ifiakat, hogy ne álljanak katonának, 's a' katonákat, hogy zászlóik alá ne álljanak ki; 's ha látják végezetre, hogy a' Király' hűségében állhatatos alattvalók eránt, Leszédje, tsgjainak mozgatása, sőt csak állása által is, megvetést és gyűlölséget mutat. Már ezen pontoknál megakadnak az Országlószék' rendelése; már ezeknek munkásságát itt csak az Urak' mély, és titkos vigyázósága, szemeskedése, pótolhatja ki, 's a' többi.

A' *Három Pulyáért* fogságbanülő személyek' perét Jun. 10 - dikén szándékozott elővenni a' Törvényészék. A' *Eriüsseli Emigrans Zöld Pulyával* ismét próbát tett valaki *Frantzia* országban. Bélopott oda belőlle 250 nyomtatványokból álló 's valami Párisi külsővárosbéli magános emberhez szóló pakétot. De már 150 nyomtatványokat megtalált és öszsze szerkesztetett belőlle a' Politzia, 's vizsgálás alá vonta a' kiosztókat. — (A' *Frantzia Tzikkelyek*' folytatása hátul a' *Toldalékban* találtatik).

Hazai és egyéb kiegészítő Toldalékok.

A' Magyar Kurir' 47 - dik darabjához.

Erdélyből, Maros Vásárhelyről Május' 1-ső napján: — “

Ma van az a' nap, a' mellyen Isten' kegyelméből, Tabulae Regiae Praesesi Hivatalában megerősítik, 's béiktatják a' mi kedves Hazánkfiát, Méltóságos Magyar Gyerő Monostori Gróff *Kemény Sámuel* Ur ó Excellentiáját. A' fényes készülétek, a' közönséges öröm jelei, a' szép intézetek, mellyekbe mintegy bételni láttanak minden várakozások, 's a' mellyek szerentsés Városunkba ütköznek össze, nem kétlem közre botsattatnak olyan érdemesek által, kik azoknak Tanúi voltak; én, ki Házam' tsendességében örültem Hazám' javán, 's még az előtt az idő előtt írom ezeket, a' melyben az Installatio elkezdődött volna, tsak ezt jegyzem-meg: Tegnap, úgymint, Aprilis 30 dik napján, Nemzeti Játék Szününkben, (melly az idegenység elől még a' múlt nyáron ide futott volt, 's mi ölelve tartjuk most) a' fenn említett Nagy Hazafi megtiszteltetett egy Játék által, melynek tizimje volt: az *Igasság' Jutalma*. Az okos választás már magába megditserte a' Játtzókat, de a' Játék elő adásában, a' mire a' tökéletesség fel emelheti ezt a' szép mivét, abból semmi se volt elhagyva, (mert örömmel írom azt, hogy vagynak olyan Játtzóink, kik az Európai legnagyobb Theátrumokon is megjelenhetnek) a' Játékot bé feje te egy Példázolat — (Tableau), hol az igasság a' maga Székéből megbünteti a' vétket; 's végre egy kar éneket énekeltek, melynek végével az egygyik Fő Játtzó, *Oroszfáji Pergő Czélestinus* olyan Beszédet tartott, (magából a' Játékból kiindulva, 's annak minéműségéhez alkalmaztatva) mely érdemet, 's diszt adott a' Játéknak 's a' Játtzóknak; az Iró *Estheticus* lelkét pedig kimutatta. Méltó, hogy mind a' két Haza lássa.

K a r É n e k.

1. Fejedelmi szót hallik!

'S Erdély felett már hajnallik,

A' Császári Sas megett

Erőszak nem fenyeget.

Felséges Urunk! im hol a'

Hozzád hiv Magyar Parola,

Mert Hazánkat reménybe

Boritád, egy KEMÉNYBE.

2. Né! a' Törvény szent könyvében
egy Hazafi jó szívében

Le téve boldogságunk,

'S Nemesi Szabadságunk!

Isten! kinek Zsámoly Széke

Előtt, a' Maros környéke

Le borúl, oh szeressed

Gróff Keményt, és éltesed.

3. Te pedig Virtus embere!

Érdemid fényre a' merre

világol, meny elől, 's ott,

a' Fátum is meg állott.

Hajolj a' Thronus elé is,

De vigyáz Erdély felé is,

'S Igy Tégedet oh Hányon

áldanak a' Kormányon.

Irta O. Pergő Czélestinus.

Az Ének után mondatott Beszéd.

Le folyt egy darabja annak, a' mit kötelességünké tett volt a' Hazának lelke, 's a' köz-tisztelet — — Látunk az ember örömeiben sokszor fogyatkozásokat, mint a' nyári nap, mikor az árnyékok nyulnak, 's az estvéli tűzi Bogár jelenti, éjtzaka is következik: — — — — a' világi dolgok közepében, úgy áll az Igasság, mind egy Colossus, 's úgy tettik, hogy a' Nagy Universum, mint még annyi venyikék — ó hozzá van kötve — mozdítsd meg közepből, a' Föld meg rendül, 's mint a' vadfák a' meg őszült Hegyek Ormóin, oltalom nélkül marad a' polgári Társaság: — — — Szinte egyedül az Igaznak számára maradnak a' tiszta örömök — vagy akarom mondani, az élet' jutalma: — — láttatok, miképpen szenvedett a' tűrő jámbor érdem, 's miképpen vette kezében a' vándorló botot az igasság, a' Fátum meg alázta ugyan,

de a' tűz-próbájában sérthetetlen volt, mint egy ártatlan szendergő Leánykának szive, melyről vissza pattantak a' világ' törei. — — Ugy van: — — a' Sir háládatlan lesz, 's eltagadja a' Hérosok' emlékezetét — tsak a' magános gyep, 's a' szomorú Bodza-gallyok maradnak a' Temetőben; 's azonban egy Szántó vető Volscust az Igasság, mint egy Fél-Istent, úgy viszen Romába: látam a' Történetek' képei közt Lepidus' oszlopát, a' mikor egy Cajus elzöldülve azt mondja: *Gyűlöljenek tsak félljenek: Cato ki jön Tusculumból, s' igasságszerető Unokája majd győz a' Capitoliumba: — — — De hová botorkázom! — — Né! Erdélyünk Arany Századja, hol az Igasság Zsámoly székére emelve láttyuk a' Nagy Férfiat, 's egy kegyes Monárcha, ki nyujtván jobb kezét győzedelmi Szekeréből — szoll a' Hazának: Koszoruzzátok-meg a' nagy Embert, a' kit én ör-állónak tettem a' Nemzet' Törvényei mellé. — — — Meg áll a' gondos Szántó vető, 's le hull könytsepje a' völgybe, 's azt sohajtya: Én Istenem Hazafit látok a' Kormányon! 's daljaiban, mellyeket nem a' mesterség irt mértékre, tudtára adja örömet a' mezőnek. — — — Örvend a' Haza, 's méltán — hát Czimounak porait bojgassuk-é fel, ha az emberiséget tsudálni akarjuk? — a' ki vagyónát megosztotta a' szenvedő nyomorultal: — — — Boldog Erdély! hol a' Törvények' elől-ülője az emberiségben is Nagy!!! — — ély hát Nagy Méltóságú Gróff a' Nemzet' örömére, 's ne engedd a' Nemzet' szent reliquiáit — annak nyelvét, szokásait — jussait — mint az Erdő ki dölt fáit letapodtatni — kezd-el, 's ha bé nem végezhetnéd — add által Hazafi lelkű Gyermekeidnek és Unokáidnak, — — Árpádnak vére foly Bennek is — — illy Méltóságos Uri házoddal egygyütt sok időkre — ezzel a' gondolattal halok én meg — 's minden ki igaz Hazafi.*

Tudományos Dolgok.

Némely mostanság kijött magyar könyvek: —

1). „*Mostani és Régi Nemzeteket, Országokat, Városokat, Pénzeket, Mértékeket esmértető Lexikon*, mellyet Hübner János szerzett; Sperl Ferencz jobbitott; Magyar és Erdély Orsz. Geografiájával, a' Föld' közönséges esmérétevel, és a' Tartományoknak a' Bétsi Gyűlés, és Párisi B é k é l é s által lett elhatározásával tellyesített Fejér György, a' Pesti Universitásnál Kir. Oktató. Trattner János Tamás betűivel és költségével. 1816. Első és Második Darab.

„2). *Hunyadi János. Historiai Dráma.* Irta Kisfadi Kisfaludy Sándor. Budán a' Királyi Magyar Universitás betűivel 1816.

„3). *A' Világ' alkotmányának öszveséges vizsgálása.* Szerzette Bode E. János németül, magyar nyelven kiadta Papp József. Pozsonban Weber Simon Péter' és Fiának betűivel. 1816.

4). „*Gondolatok a' Magyar Országihanyatló Lótenyésztetésnek helyreállítatásáról, és ezen célnak elérésére vezető segéd Eszközökről.* Irta Báró Wenkheim József. — Pesten Kilián Györgynél — Nyomtatott Paczkó Ferentz betűivel. 1815.

5). „*Legújabb 's hasznosabb Méhész Könyv*, mellyben a' Méhészségnek minden rendtartásait a' leghíres'bb német és magyar méhész munkákból merítve, és mind mások, mind saját tapasztalásaival 's a' kettős köpükről való tudománnyal megtoldva Magyar és Erdély Országhoz alkalmaztatott 's könnyebb érthetőség végett három réz táblákkal feldíszesített Csövek István. Pesten Trattner János Tamás betűivel 's költségével 1816.

„6). *Gallias*, az az a' Frantziákkal elébb-azután a' Francziák ellen viselt 1812, 1813, 1814, és 1815-dik esztendőkbeli háborúkról. Irta Peretsenyi Nagy László, Ts. Ns. Arad Vármegye Eskütye. Pesten Trattner János Tamás betűivel 's költségeivel 1816.

7). „*A' Nemes szivü Nádasdi József Vincze. Egy valóságos igaz Magyar Történet.* — Fordította Czövek István. — Pesten Trattner János Tamás betűivel és költségével. 1816. „

8). „*Ifjúság' Barátja, vagy hasznosan mulattató Darabok a' két Nembeli Ifjúság' számára közre botsátotta Kis János II. dik Kötet.* — Pesten Trattner Janos Tamás betűivel és költségével. 1816. “

Folytatása a' Frantzia Országi Dolgoknak.

Közönséges levelekben olvassuk, hogy a' *Didier'* próbatétele *Grenobélnél*, tsak az egyik ága volt egy nagy özszeesküvésnek, és hogy a' Generális *Donadieu'* eltökélt magaviselete messze kiterjedő szerentsétlenségektől mentette-meg az országot. Mondják, hogy egy nagy terhes szekeret is elfogtak, melly a' Belgiumban tartózkodó Frantziáktól pénzt vitt *Grenobel* felé a' támadók' számára. Valami *Marshal* nevű embert, a' ki ezen zűrzavarok' alkalmazosságával Párisból Helvetziába, 's innét *Dresdába* is egy titkos útat tett, Párisba való visszaérkezésekor azonnal elsíptek.

A' Május' 31-dikén költ *Monitör* szerént, számos emberek állittattak itélőszék' eleibe, azért, hogy tíz mázsa puskaport *Ruggieri* nevű tűzjátékosnak eladni akartak, a' melly puskaporról azt gondolják, hogy a' Státus' puskapormagazinumából nem jó útonmódon került volna ezen embereknek kezekre. A' szekeret, mellyen ezt a' puskaport valahova útnak indították vala, Május' 28-dikán Páris mellett a' *Montmartre'* hegyén tartóztatták-le, a' honnét a' Ge-

nerál-Stábhoz vitték. Ez a' történet sokféle hírekre alkalmazhatóságot szolgáltatott. Az első hír a' puskapor' mennyiségét is nagyon nevelte volt. Némelyek ismét egy nagy özszeesküvésről beszéltek. Ennek tulajdonítják, némelyek annak a' Német országi újságokban közönségesé tétett hírnek származását is, hogy az özszeesküdtek felvettetni akarták volna puskapor által a' Thüillériát.

Az itélőszékek megszűnés nélkül foglalatokodnak. A' Párisi katonaitélőszék előtt most egy testörzőseregbéli *Leblanc* nevű Hadnagyának foly a' pere, a' ki azzal vádoltatik, hogy tavaly Jun. 27-dikén a' kardjával által ütött a' közönséges piatzon egy embert, azért, hogy így kiáltott: *Vive le Roi!*

A' *Sarthe* departamentjebéli itélőszék előtt lefolyt azoknak az erdőkön pusztító gonoszoknak a' pere, a' kik magokat a' *Bonaparte'* *Sasheselyűinek* nevezték. Hetet halálra; egygyet 20, mást 15, 's a' többeket is lefelé ezen mérséklésszerént kitöbb kit kevesebb esztendőig tartó rablásra ítétek. Hasonlóképpen tselekedett a' *Verduni* fenyítő Törvényszék is Május' 15-dikén három paraszt hajadonnal, a' kik dologközben lázzasztó énekeket dalolgattak. Ezek három hónapra zárattattak-bé.

A' Marschal *Grouchi* pere is elővétetett a' Párisi második katona itélőszék által, in *Contumaciam*. — A' Marschal *Davoust Durand* nevű Adjutánsát, a' *Grenoblei* támadásra nézve elfogták *Marsiliában*.

Junius' 12-dik napján adtak Szász forint Huszaspénzért 276 3/8 forintot Váltótulában. Egy Császári aranyért 12 fl 39 kr.